Sejm czteroletni

Mowy ustawy i pisma

zawarte w T. II. 1790–1791.

r. 1790.

1.) Albertrandi J. X. Uwagi nad wolnością drukowania 1. s. d.
2.) Chomiński Jan 2. 21/X.
3.) Co na tym sejmie koniecznie ustanowić potrzeba 3. s. d.
4.) Dekiert Jan: List do Małachowskiego, marszałka 4. 3/X
5.) Glave Karol: Projekt banku narodowego 5. 8/XII.
6.) Kaspary Jan: 6. 7/II, ~~ca~~
7.) Kościałkowski Tadeusz 7. 16/VIII.
8.) Krasiński Adam 8. 17/IX.
9.) Leszczyński 9. 10/VI. 1790.
10.) Lipiński Józef 10. 17/XI.
11.) Małachowski Stan. 11. 20/X. 12. 24/IX. 13. 16/XI.
12.) Moszyński Franc. 14. s. d.
13.) Ostrzeżenie o fałszywem doniesieniu pod hasłem włościan starostwa Wielońskiego. 15. 23/III.
14.) Piniński Wojciech: Projekt względem starostw. 16. s. d.
15.) Plenipotenci miast polskich. 17. s. d.
16.) Projekt o miejscu dla sejmów 18. s. d.
17.) " : Urządzenie fabryk 19. s. d.
18.) Prośba miasta Lublina 20. s. d.
19.) Prośba od officyalistów skarbu koron. 21. s. d.
20.) " miast koron. i W. Ks. Lit. 22. s. d.
21.) Rozrządzenie zsypki zbożowej w Koronie i W. Ks. L. 23. s. d.
22.) Rzewuski Seweryn: Protestacya przeciw sukc. Tronu. 24. 25/IX.
23.) ~~A~~ Rzewuski Józef: Manifest przeciw sukc. Tronu 25. 11/X.
24.) Skałański Francisz. Skarga. 26. 25/XI.
25.) Sokołowski Serafin 27. 10/VI.
26.) Sołtyk Stanisław: 28. 31/X.

27.) Stadnicki Franc. 29. 22/X.
28.) Stanisław August 30. 14/X. 30a 15/III.
29.) Suplika miasta Kowala 31. 30/V.
30.) Świętosławski Wojciech 32. 15/VII.; 33 10/VIII.
31.) Taszycki Gabryel 34. 16/XI.
32.) Trzciński: Projekt względem starostw 35. s. d.
33.) Uniwersał skonf. stanów 36. s. d.
34.) Użalenie na wojewodę Żabę. 37. s. d.
35.) Zalecenie kommissyi skarbu koron. 38. 25/XII.

R. 1791

36.) Breza Stanisł.: 39. 4/I.
37.) Chołoniewski Ksawery: Reforma żydów 40. s. d.
38.) Czacki Michał: 41. 7/XI.
39.) Czarnołozki Adam 42. 27/X.
40.) Głos obywatela do stanów. 43. s. d.
41.) Gorzeński August: 44. 14/II.; 45. 17/V.
42.) Heyking Henryk. K. 46. 12/II.
43.) Karp M. F. 47. 24/I.
44.) Ledochowski Ant. 48. 14/II.
45.) Lezeński Marcin. 49. 14/IV.
46.) Małachowski Stan. Uniwersał. 50. 7/V.
47.) Matuszewicz Tad. 51. 5/V.
48.) Męciszewski Kasper 52. 12/VIII.
49.) Poniatowski Michał 53. 28/X. 54. 5/XII. 55. 5/XII [odm. col.]
50.) Prawo pod tyt: Miasta nasze krol. wolne 56. 18/IV.
51.) Rozgraniczenie dóbr w Provinc. koron. 57. 5/XII.
52.) Skorkowski Albin. Kazim. 58. 9/V.
53.) Sołtyk Stanisław 59. 27/X.
54.) Urządzenie wieczyste królewszczyzn. 60. s. d.
" " " 61. 19/XII.
55.) Trębicki Ant.: Projekt: Miasta nasze krol. 62 s. d.
" " " " " " 63. s. d.

56.) Trębicki Ant: Projekt Miasta nasze Krol. 64. s.d. [odm. ed.]

57.) Uwiadomienie o corocznem deficit skarbu koron. 65. 28/X.

58.) Woycicki Jan 66. 6/VIII.

59.) Wolff de Ludinghau Jerzy 67. 17/II.

60.) Zajączek 68. 1/II.

61.) Załuski 69. s.d.

62.) Zasady do projektu o miastach 70. 14/IV.

63.) Zboinski Jan. 71. 6/IV.; 72. 14/IV.

PROJEKT

TIT:

SEYMY

z Proiektu Rządowey Deputacyi, przez Deputacyą Konſtytucyiną wyciągnięty.

I.

1mo. Dla Seymow Ordynaryinych Warſzawę w Koronie, a z kolei każdemu takiemuż Seymowi trzeci raz przypadaiącemu, Grodno w Litwie, za mieyſca zwyczayne wyznaczamy. (a)

2do. W przypadku zniſzczenia Miaſta Seymom przeznaczonego, lub w przypadku bytności w tymże Mieście Woyſka Zagranicznego, My Krol znioſſzy ſię ze Strażą, inne Miaſto na ziazd Seymowy Uniwerſałem Naſzym na raz ieden oznaczemy. (b)

3tio. Gdyby zaś My Krol bądź dla ſłabości Naſzey, bądź dla inney przyczyny Uniwerſału wydać nie mogliśmy; tedy w takowym przypadku Straż też Uniwerſały na ten koniec potrzebne wydać obowiązana będzie. (c).

4to. W ciągu rozpoczętego Seymu, gdyby ſię trafić mogły wyżey wymienione przypadki, lub inne nawet za gwałtowne iednomyślnością Seymuiących uznane, tedy Seym w mieyſcu takowym zalimitowany, na inne beſpiecznieyſze mieyſce przenieſionym być może. (d)

o Mieyſcu dla Seymow przeznaczonym.

(a) *R. 1564. Vol. II. fol. 648.* §. Co ſię zaś tycze. *R. 1569. Vol. II. fol. 771.* § Seymy i Rady. *Roku tegoż fol. 780.* §. Mieyſce Seymom. *R. 1673. fol. 108. 1674. 1677. 1685. Vol. V. fol. 707. tit:* utwierdzenie.

(b) *R. 1569. Vol. II. fol. 777.* §. Mieyſce Seymom.

(c) *Prawo to ieſt wyłuſzczeniem poprzedzaiącego, a zatym funduie ſię na poprzedniczey cytacyi.*

(d) *Prawo to wypływa z dwoch poprzedzaiących, i zaſadza ſię na tych ſamych pobudkach.*

II.

1mo. Seym Ordynaryiny co dwa lata zwoływany być powinien, zaczynać ſię zaś będzie dnia N. w Mieſiącu N. (a)

2do. My Krol znioſſzy ſię z Strażą, Uniwerſał do zwołania Seymikow przed Seymowych wydamy, propozycye od Tronu na Seym przygotowane wraz z gotowemi Proiektami przez Poſły naſze do każdego z oſobna Seymiku rozeſzlemy, (b)

3tio A gdybyśmy Uniwerſałow i Poſłow Naſzych na Seymiki nie wyſłali, lub gdyby w przypadku ſłabości Naſzey, albo inney nadzwyczayney przeſzkody w tym obowiązku nie zaſtąpiła Nas Straż Narodowa, tedy Woiewodztwa, Ziemie, i Powiaty na terminie z Prawa przeznaczonym Seymiki przed Seymowe złożyć, i na nich Poſłow obrać będą powinni. (c)

O czaſie do ſkładania Seymow przeznaczonym.

(a) *R. 1573. Vol. II. fol. 899.* §. Seym walny. *Ibidem fol. 919.* §. Seym walny.

(b) *R. 1569. Vol. II. fol. 777.* §. Seymiki. *Ibid. fol. 780.* §. Mieyſce Seymom. *R. 1573. Vol. II. fol. 899.* §. Seym walny. *Ibid. folio 919.* §, Seym walny.

(c) *Prawo to ieſt nowe, ale za wolnością Narodu.*

O czaſie trwania Seymow i onych różnicy.

(a) *R. 1591. Vol. II. fol. 1374. tit:* o Seymie. *Ta tylko w Prawie zachodzi różnica, że dawne trwały tylko 6. Niedziel, teraźnieyſze zaś Seymy będą dłużſze.*

(b) *R. 1764. Vol. VII. fol. 356. R. 1766. Vol. VII. fol. 453. tit:* Przedłużenie. *R. 1767. Vol. VII. fol. 601.*

(c) *Prawo to ieſt wypadkiem poprzedzaiącego.*

(d) *Prawo to ieſt uchwalone na teraźnieyſzym Seymie. Zaſadza ſię na Prawie dawnym o Seymach extraordynaryinych dwuniedzielnych.*

(e) *Prawo te wſpiera ſię na dawnych Prawach Art: II. Nro 2.*

(f) *Prawo to ieſt wypadkiem poprzedzaiącego.*

(g) *Prawo to ieſt wypadkiem poprzedzaiących dwoch.*

(h) *To ieſt Prawo nowe, ale koniecznie potrzebne.*

(i) *To ieſt Prawo Sedymu dziſieyſzego.*

III.

1mo. Seym Ordynaryiny trwać będzie przez dni NN. naſtępnie po ſobie idące, nie rachuiąc w to dni Niedzielnych i innych uroczyſtych. (a)

2do. Gdy potrzeby dla których ieſt Seym zwołany, odbędą ſię w krotkim czaſie, Seym może być zakończony prędzey. (b)

3tio. Gdy potrzeby publiczne wyciągać będą dłużſzego czaſu, Seym może być przedłużony. (c)

4to. Chociaż Seym Ordynaryiny na terminie zwyczaynym, lub z prorogacyi uchwalonym, ſkończony zoſtanie, zawſze iednak będzie gotowy do zwołania w przeciągu dwuletnim, to ieſt: od czaſu otwarcia Seymu Ordynaryinego, aż do dnia N. w którym Uniwerſały na Elekcyą nowych Poſłow do przyſzłego Ordynaryinego Seymu podług Prawa wydane być powinny. (d)

5to. Takowy Seym zawſze gotowy za Liſtami Okolnemi Nas Króla do Poſłow i Senatorow wydanemi zwoływanym być ma. (e)

6to. Gdyby zaś w przypadkach potrzeby zwołania Seymu gotowego Prawem opiſanych, My Król Liſtami Naſzemi Poſłow i Senatorow na Seym gotowy zwołać zaniedbali, lub nie mogli; Straż Narodowa obowiązku tego dopełnić będzie winna. (f)

7mo. A gdyby Straż tey powinności nie dopełniła; tedy ſam ieden Marſzałek Seymowy w tak nagłey Narodu potrzebie Liſtami ſwemi Poſłow i Senatorow na Seym gotowy zwoła. (g)

8vo. Poſłowie i Senatorowie w ciągu do trwałości Seymu gotowego podług Prawa opiſanym, na każde zwołanie przez Nas Króla lub przez Straż, albo nakoniec przez ſamego Marſzałka ſtawić ſię będą obowiązani, na mieyſce w Liście Okolnym wytknięte. (h)

9no. Przypadki do koniecznego zwołania Seymu gotowego ſą naſtępuiące: *1mo.* w gwałtowney potrzebie do Prawa Narodow ściągaiącey ſię, a ſzczególniey w przypadku woyny ościenney. *2do.* W przypadku wewnętrznego zamięſzania grożącego rewolucyą Kraiu, lub kollizyą między Magiſtraturami. *3tio.* W widocznym powſzechnego głodu niebeśpieczeńſtwie. *4to.* W oſierociałym ſtanie Oyczyzny przez śmierć Króla lub niebeśpieczney jego choroby. (i)

10mo. W Przypadku zaś śmierci Królewſkiey Seym gotowy zaſtępować będzie dawnieyſze Seymy Konwokacyine, ie-

(k) *To ieſt Prawo Seymu dziſieyſzego.*

dnak bez mocy Prawodawczey, i niewdaiąc ſię żadnym ſpoſobem w moc dla Seymow Elekcyinych zachowaną. (k)

IV.

o Oſobach Seym ſkładaiących.

(a) *R. 1768. Vol. VII. fol. 595. tit:* Prawa Kardynalne.

(b) *R. 1673. Vol. V. fol. 100. R. 1673. Vol. V. fol. 547. tit:* o Seymach Deklaracya.

(c) *To ieſt Prawo Seymu teraźnieyſzego.*

(d) *To ieſt Prawo Seymu teraźnieyſzego, które uwolniło Króla od bytności na Seymach.*

(e) *To ieſt Prawo nowe.*

(f) *R. 1673. Vol. V. fol. 100. R. 1736. Vol. VI. fol. 660. R. 1768. Vol. VII. fol. 613.*

(g) *Stare Prawo tamże, co wyżey.*

1mo. Seym ſkładać ſię będzie z Króla, z Senatu, z Miniſterium, i z Poſłow obranych. (a)

2do. Wyiąwſzy złączanie Izb do robot Seymowych Prawem ninieyſzym opiſane, Izba Senatorſka i Izba Poſelſka oddzielnie czynności Seymowe odprawiać będą. (b)

3tio. My Król w czaſie złączenia Izb na Seſſyach przytomnemi będziemy, wyiąwſzy ſłabość zdrowia lub iakową przyczynę, którąby Seym za legalną uznał. (c)

4to. Gdy Izby Senatorſka i Poſelſka oſobno podług Prawa ſeymować zaczną; My Król niebierzemy obowiązku naydować ſię na Seſſyach Senatu, wſzelako zoſtawuiemy do woli Naſzey, gdy tego potrzebę widzieć będziemy, zaſiadać w Senacie na Obradach Seymowych. (d)

5to. Senatorowie w Straży, i wſzelkich Kommiſſyach zaſiadaiący, nie będą mogli decydować w Materyach dopełnianych przez ſiebie obowiązkow. (e)

6to. Liczbę Senatorow Swieckich do połowy uchwalonych na ninieyſzym Seymie Poſłow, w proporcyi rowney każdey Prowincyi, porownywamy.

7mo. Izba Poſelſka mieć będzie na czele ſwoim Marſzałka Seymowego, a przed obraniem onego, Marſzałka ſtarey Laſki Seymowey. (f)

8vo. Gdyby zaś Marſzałek ſtarey Laſki nienaydował ſię, albo od wolności Seymowania na Rugach był oddalony; pierwſzy Poſeł z tey Prowincyi, z którey był Marſzałek przeſzłego Seymu, Laſkę podnoſić ma. (g)

9no. Izba Poſelſka ſkładać ſię będzie z Poſłow w liczbie dla każdego mieyſca Seymikom oznaczonego prawnie obranych.

V.

o Obowiązku naydowania ſię na Seymie Senatorow, Miniſtrow, i Poſłow.

(a) *To ſłowo* powinni, *ieſt nowe.*

1mo. Senatorowie, Miniſtrowie, i Poſłowie na każdym Seymie Ordynaryinym, równie i na każdym gotowym zwołanym, od początku aż do końca Seymu, tak na Seſſyach Seymowych, iako i Prowincyonalnych naydować ſię powinni. (a)

2do. Gdyby Senator nie był dwa razy raz poraz na Seymie, bądź na Ordynaryinym, bądź na zwołaniu Seymu

(b) *Cały ten Artykuł iest zupełnie nowy, ale wypływa z Prawa poprzedzaiącego.*

gotowego; Urząd tracić będzie, i tenże Urząd wakuiącym zostanie. Jedna choroba, którą Senator w nayblizszym Grodzie albo na Seymie zaprzysiądź ma, uwalniać będzie Senatora od wymienioney kary odpadnienia od Urzędu. (b)

o Bespieczeństwie Osob Seym składaiących.

VI.

1mo. Senatorowie, Ministrowie, i Posłowie pod czas Seymu używać będą dobrodzieystwa Suspensy dawnieyszemi Prawami nadanego: Sprawy ich ani pod czas Seymu, iak iest oznaczony, ani w 6ściu tygodniach przed Seymem i po Seymie, w żadnym Sądzie sądzić się nie maią. (a)

2do. To iednak dobrodzieystwo rościągać się nie ma do pory, w ktorey Seym przedłużony, lub Seym gotowy zwołany będzie. (b)

3tio. Przeciwnie tak w ciągu Oydynaryinego, iako też gotowego Seymu, Senatorom, Ministrom i Posłow waruie się bespieczeństwo ich Osob: a każdy, ktoryby w czasie takowym, lub sześcioniedzielami przed i po Seymie gwałt iakikolwiek uczynił Senatorowi, Ministrowi, lub Posłowi; karany ma być o występek zelżonego *Majestatu.* (c)

(a) *Vol. VII. fol. 13. tit:* o Suspensach. *R. 1764. Vol. VII. fol. 397. tit:* o Obmowach. *Vol. IV. fol 472. tit:* Ubespieczenie. *1564. Vol. V. fol. 565. tit:* Securitas. *R. 1678.*

(b) *To nowe Prawo.*

(c) *Vol. IV. fol. 927. tit:* Ubespieczenie. *R. 1667. Vol. IV. fol. 917. tit:* Deklaracya bespieczeństwa. *R. 1667.*

o Czynieniu zarzutow Senatorom, Ministrom, i Posłom.

VII.

1mo. W trzech dniach przed otwarciem Seymu, Posłowie złożą *Lauda* każdy swych Seymikow, z ktorych są wybranemi, u Marszałka starey Laski, lub gdyby się ten nienaydował, albo od zagaienia Seymu Processami był oddalony, u pierwszego Posła tey Prowincyi, w ktorey zostawała Seymu pierwszego Laska: ktore to *Lauda* po obraniu Marszałka, do Kancellaryi Seymowey oddane będą przez starą Laskę.

2do. W tymże czasie czyniący zarzuty przeciwko Seymikom, tak, iak są w Rozdziale o Seymikach opisane, u Marszałka starey Laski, lub mieysce iego, iako wyżey zastępuiącego, złożą obiekcye swoie na pismie i za Rewersami. (a)

3tio. Zarzuty przeciwko Seymikom czynione być powinny osobiście, nie przez Plenipotentow. (b)

4to. W przypadku iednak zarzutow nie całe Dzieło Seymikowania niszczących, ale tylko Osobę, lub Osoby pomimo prawa obrane oskarzaiących, ieżeli takowe zarzuty na Rugach Seymikowych rozwiązane zostały, wznawiane więcey być nie mogą.

(a) *Vol. V. fol. 762. tit:* Obiaśnienie. *R. 1690. Vol. VII. fol. 25. R. 1764. tit:* o Porządku Seymowania. *Vol. eodem fol. 613. tit:* Porządek Seymowania. *R. 1768.*

(b) *R. 1768. Vol. VII. fol. 613. tit:* Porządek Seymowania.

5to.

5to. Jeżeli zaś na Seymiku zarzucane nie były, na Rugi Seymowe przyimowane być nie maią.

6to. Zarzuty *Criminis*, Kondemnaty przeciwko Senatorom, Ministrom osobiście lub przez Plenipotenta umocowanego do takowego Dzieła, składane będą u Marszałkow Narodowych.

O otwarciu Seymu i o Rugach.

VIII.

1mo. Dzień otwarcia Seymu poczynać się będzie od zwykłego w Farnym Kościele Nabożeństwa, po którym My Król odbierzemy w Senacie powitanie od Marszałka przeszłego Seymu, lub zastępuiącego mieysce Jego, z oznaymieniem udania się Posłow do Izby własney dla odprawienia Rugow, i obrania nowego Marszałka, a po daney od Nas Króla przez Kanclerza odpowiedzi, Posłowie udadzą się do Izby Poselskiey, gdzie Marszałek przeszłego Seymu, lub w niebytności iego, pierwszy z porządku Poseł z teyże Prowincyi Laskę podniesie, i Seym zagai. (a)

2do. Po zagaieniu Seymu, i ustąpieniu Arbitrow z Izby, ieżeli zarzuty przeciwko Seymikom oddane są do Laski, Marszałek stary Laski w przytomności tych, którzy do każdego zarzutu należą, (bez dopuszczenia żadnych Poselskich głosow pod jakimkolwiek bądź pozorem zabieranych) do Rugow przystąpi w następuiący sposob. (b)

3tio. Nayprzod wprowadzone być powinny zarzuty, ieżeli iakie są, całe dzieło Seymikowania podług Rozdziału o Seymikach niszczące.

4to. Powinien czyniący zarzut okazać, iż naydował się obecnym na Seymiku, który oskarża, iż iest dobrze osiadły w tym Wojewodztwie, Ziemi, lub Powiecie, którego dzieło znikczemnia; a w takowym razie obowiązanym iest złożyć Kwit, iako płaci ofiary 10tego Grosza do Skarbu z Possessyi dziedziczney naymniey Zł. 300. na Rok, lub stawić zaręczyciela w summie Kapitalney wartości dobr takowemu dochodowi odpowiadaiącey.

5to. Winien daley czyniący zarzut wymienić ieden naymniey przypadek całe dzieło Seymikowania niszczący, iak iest w Prawie o Seymikach; tenże przypadek zwytknięciem przywodzcow popełnionego przeciw Seymikom przestępstwa, wesprzeć Manifestem uczynionym w ciągu Seymiku, lub naydaley we trzy dni po odbytych Seymikach.

6to. Winien zaskarżenie swoie w Manifeście zaniesione, stwierdzić świadectwem

(a) *Vol. VII. fol. 25. tit:* o Porządku Seymowania *R. 1764. Vol. eodem fol. 613. R. 1768. tit: eodem.*

(b) *Tamże, co wyżey.*

Ziemianow Possessyą maiących, i na Seymikach przytomnych, w liczbie przynaymniey wyrownywaiącey dwudziestey części liczbie ogulney obywatelow, ktorzy na tychże Seymikach przytomnemi i czynnemi byli.

7mo. Ponieważ zaś zniszczenie całego Seymiku zarzuca; przeto w przypadku oddalenia *ab Activitate* wszystkich Posłow rzeczonego Seymiku, poddać się karom tym samym, iakie są na burzycielow Seymiku przepisane, winien, gdyby zarzut nie rzetelnym okazał się.

8vo. Izba Poselska złożona tylko z Posłow zarzutom niepodległych, nayprzod głośnemi Wotami, a potym koniecznie sekretnemi, Seymik oskarżony za ważny, lub nie ważny uzna.

9no. A gdyby zachodziła rowność Wotow sekretnych; Marszałek rowność tę rozwiąże, i za przywołaniem Arbitrow, ważność lub nie ważność Seymiku ogłosi.

10mo. Po zarzutach całe dzieło Seymikowania niszczących, wprowadzane być powinny zarzuty, ieżeli iakie będą *Criminis*, Kondemnat, Małoletności, i Nieposseßyonalności, doczesney przeszkody. Skoro takowe na Rugach Seymikowych zachodziły, i niedostatecznie rozwiązane zostały.

11mo. Względem dowodow w takowych zarzutach, cokolwiek się ustanowiło o Rugach Seymikowych, służyć ma i Rugom Seymowym.

12mo. Z zarzutem *Criminis* każdemu stawać wolno, z zarzutem Kondemnaty, temu, ktoremu iey zysk służy, osobiście, lub przez Plenipotenta; z zarzutem doczesney przeszkody, każdemu Szlachcicowi w tym Wojewodztwie, Ziemi, lub Powiecie Possessyą maiącemu, przeciwko ktoremu Posłowi lub Posłom czyni, także osobiście, lub przez Plenipotenta.

13tio. A ktory Poseł po odbytym od skarżącego głosie, i daney od siebie odpowiedzi, przekonany będzie większością głosow głośnych, i sekretnemi Wotami o nieważności swego obrania, albo, że Processu prawnie otrzymanego nie zaspokoił; takowy oddalony od funkcyi Poselskiey zostanie.

14to. Rugom Izby Poselskiey we wszystkich pomienionych przypadkach Posłowie przytomni i nie przytomni podlegaią.

15to. Dla porządnego Rugow odbycia czas trzy-dniowy oznacza się, czwartego koniecznie Izba do obrania Marszałka Seymowego przystąpić winna.

Co do obrania Marſzałka, i dalſzych czynow Seymowych aż do Izb złączenia.

1mo. Marſzałek przeſzłego Seymu lub w niebytności Jego pierwſzy z porządku, i z teyże Prowincyi Poſeł, przyſtępuiąc do obrania Marſzałka, w nieprzytomności Arbitrow, rozdać każe wſzyſtkim Poſłom Regeſtr Oſob, funkcyą Poſelſką zaſzczyconych z tey Prowincyi, na ktorą koley Laſki Seymowey przypada. (a)

2do. Na Regeſtrze ſtęplem oznaczonym każdy Poſeł przywołany głoſem Marſzałka Imie żądanego od ſiebie do wyboru na Marſzałkowſką doſtoyność podkreśli. A podkreślony Regeſtr złoży w naczynie Elekcyine od widoku okryte. (b)

3tio. Gdyby dwa Imiona zamiaſt iednego podkreślone na Regeſtrze znalazły ſię, także ieżeliby kto ſpoſobem podpiſu Imię ſwoie lub cudze, albo też cyfrę lub znak, iakikolwiek położył, takowy Regeſtr przy rewizyi Elekcyi, iako nieważny, odrzuconym zoſtanie.

4to. Na Marſzałka pierwſze z porządku Woiewodztwo wotować zacznie, na ktorego Prowincyą przypada koley Laſki, a po niey Inne *per turnum* teyże Prowincyi.

5to. Gdy Elekcya zakończy ſię, Marſzałek przeſzłego Seymu, w przytomności pierwſzego Poſła, z każdey Prowincyi wezwanego, wſzyſtkie Regeſtra przeliczy, Wota każdemu ſłużące, na oſobney karcie ſpiſze, i Poſła naywięcey Wotow zyſkuiącego Marſzałkiem ogłoſi.

6to. W przypadku paritatis Voterum Elekcya na oſoby tylko *in paritate* zoſtaiące, przez los rozwiązana będzie.

(a) *Vol. VII. fol. 25. tit: = o Porządku Seymowania Roku 1764.*
Vol. Eod: fol. 613. tit: Eod: Roku 1768.

(b) *Tamże co wyżey, gdzie inne punkta tego artykułu ſą opiſane.*

(a) 7mo.

7mo. W naczynie do tego ſporzą-dzone włoży Marſzałek rowne gałki, i rownego koloru w liczbie ile oſob, *in paritate Votorum* zoſtaie, między ktoremi iedna gałka odmienionego koloru bydź powinna, a dla ktorey oſoby przy czytaniu Jey Imienia dobyta będzie gałka odmienionego koloru przez dziecię do tego użyte, ten natychmiaſt za Marſzałka ogłoſzonym zoſtanie.

8vo. Po przywołaniu do Izby Poſelſkiey Arbitrow, Marſzałek nowo obrany odbierać będzie Laſkę w przytomności wſzyſtkich od przeſzłego Marſzałka, lub zaſtępuiącego Jego mieyſce, przed ktorym wykona Przyſięgę, rotą naſtępuiącą.

„Ja NN. Przyſięgam na to: iż po-„wierzony mnie Urząd Marſzałka Sey-„mowego podług Prawa dopełnię, de-„pendencyi ni od kogo mieć nie będę, „tylko od całey Rzeczypoſpolitey na „Seym zebraney porządek Seymowania „podług uſtaw Rzeczypoſpolitey, a mia-„nowicie, w artykułach obowiązkow mo-„ich, w Rozdziele o *Seymie*, tak, gdy-„by wſzyſtkie co do ſłowa wypiſane, i „przezemnie w tey Przyſiędze wymo-„wione były, poſłuſznie, i wiernie do-„konam, nieuwodząc ſię ani przyia-„źnią, ani niechęcią, ani datkiem, ani „obietnicą, ani nadzieią, ani boiaźnią. „Tak mi Panie Boże dopomoż, i nie-„winna Syna Jego męka.

Po czym Marſzałek za obranie ſwoie podziękowanie Izbie oświadczywſzy, podług właſnego wybrania Sekretarza Seymowego z tey Prowincyi Obywatela, z ktorey ſam obrany, wyznaczy, ktory natychmiaſt Przyſięgę wykona rotą dla ſiebie przepiſaną.

Ja

Ja NN. Przyſięgam na to: iż powierzony mi Urząd Sekretarza Seymowego podług prawa dopełnię, Sekretu w Stanach mi powierzonego wiernie dochowam, podane ſobie od Laſki Proiekta do czytania, nic nieprzydaiąc, ani umnieyſzaiąc, czytać będę, a podpiſane przez Marſzałka Seymowego, i Deputatow do Konſtytucyi do przepiſania ſobie dane, wcześnie do Druku podam, i dopilnuię, nieprzydaiąc nic, ani uymuiąc. Tak mi Panie Boże dopomoż, i niewinna Syna Jego męka.

9no. Obrany Marſzałek na teyże ſamey Seſſyi po wykonanych Przyſięgach, mianować ma z każdey Prowincyi po czterech Posłow, ktorzyby Nam Krolowi, i Senatowi o Jego wybraniu donieśli, i o chęci złączenia ſię Izby Poſelſkiey z Senatem oznaymili, o czym pierwſzy w porządku z tey ſamey Prowincyi, w ktorey ieſt Laſka, z pomiędzy Delegowanych do Senatu Nam Krolowi donieſie.

10mo. Odebrawſzy od Tronu przez iednego z Kanclerzow odpowiedź; Ciż Delegowani do ſwoiey Izby powrocić maią.

11mo. Zatym My Krol trzech Senatorow, po iednemu z każdey Prowincyi, do Izby Poſelſkiey wyſzlemy, wzywaiąc Posłow do Senatu, po czym natychmiaſt Izba Poſelſka z Senatorſką złączyć ſię ma.

X.

Co do wyznaczenia Deputacyi na każdym Seymie Ordynaryinym zwyczaynie potrzebnych.

1mo. Po wybraniu Marſzałka Seymowego, złożone będą nazaiutrz Seſſye Prowincyonalne każdey z oſobna Prowincyi, na ktorych wybrani zoſtaną Deputowani 1. Do Konſtytucyi. 2. Odebrania Sprawy od Straży. 3. Do Examinu

mi:u

(a) *To ieſt Prawo nowe, bo podług dawnego, Król, i Marſzałek wyznaczał Deputatow. Vol. VII. fol 613. tit. Porządek Seymowania Roku 1768.*

minu Robot, i wyſłuchania Rachunkow wſzyſtkich udzielnych Magiſtratur, a to po dwóch Posłow, i po iednym Senatorze z każdey Prowincyi. (a)

Rota Przyſięgi dla Deputatow do Konſtytucyi.

Ja N.N. przyſięgam, iż ſumiennie, i z pilnością przeſtrzegać będę, aby Proiekta Seymowe w ſwoim porządku, i rządzie układane, Stanom Seymuiącym podawane były, iż w uwagach do tychże Proiektow moie własne zdanie podług Boga, Prawa, i Sprawiedliwości podawać będę, iż w całym poſtępowaniu moim Artykuły Rozdziału Seymu, do obowiązkow moich ſtoſuiące ſię, tak, iak gdyby wſzyſtkie co do ſłowa wypiſane, i przezemnie w tey przyſiędze wymienione były, poſłuſznie i wiernie dokonam. Tak mi Panie Boże dopomóż, i niewinna Męka Jego.

Rota Przyſięgi dla Deputatow do Straży.

Ja N.N. przyſięgam, iako będąc Deputowanym do examinowania czynności Straży, wſzyſtkie Jey działania na każdey z oſobna Seſſyi, pilnie roztrząſać, wiernie opiſywać, zdanie moie podług Boga, Prawa, i Sprawiedliwości do Proiektu zaświadczenia dla teyże Straży dawać będę, a cokolwiek Prawu przeciwnego, lub nad moc Prawem teyże Straży pozwoloną, przywłaſzczonego poſtrzegę, albo iakie na przeciw tey Straży zażalenia, dowody ſprawiedliwey ſkargi noſzące odbiorę, te wſzyſtkie Stanom Seymuiącym wiernie, przy Relacyi doniosę, nie uwodząc ſię w tey całey na mnie włożoney posłudze, ani datkiem, ani obietnicą, ani względem, ani boiaźnią, ani przyiaźnią, ani niechęcią. Tak mi Panie Boże dopomóż i niewinnna Syna Jego Męka.

Rota

Rota Przyſięgi dla Deputatow do Kommiſſyi Policyi.

Ja N.N. przyſięgam, iako pilnie uważnie, i rzetelnie Percepty i Expenſa do Kommiſſyi Policyi należące przeyrzę, przeyrzane adnotować będę, a w rozrządzeniu teyże Kommiſſyi, iakie ſię mogą znaleść pożytki, lub uſzczerbki, iakie na przeciwko teyże Kommiſſyi zażalenia, dowody ſprawiedliwey ſkargi noſzące, takie wiernie nic nieopuſzczaiąc, ani przydaiąc Stanom Rzepltey donioſę, i zdanie moie podług Boga, Prawa i Sprawiedliwości do Proiektu zaświadczenia i Kwitu dla teyże Kommiſſyi dawać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż, i niewinna Syna Jego Męka.

Rota Przyſięgi dla Deputatow do Kommiſſyi Woyskowey.

Ja N.N. przyſięgam, iako pilnie, uważnie, i rzetelnie, wſzelkie Tranzakcye Kommiſſyi Woyſkowey, Jey Dyſpozycye, Luſtracye, Likwidacye, oraz rozrządzenie Summ do niey wchodzących examinować, i adnotować będę, a w rozrządzeniu teyże Kommiſſyi, iakie ſię mogą znaleść pożytki, lub uſzczerbki, iakie naprzeciwko teyże Kommiſſyi zażalenia, dowody ſprawiedliwey ſkargi noſzące, takie wiernie, nic nie opuſzczaiąc, ani przydaiąc, Stanom Rzepltey donioſę, i zdanie moie podług Boga, Prawa, i Sprawiedliwości, do Proiektu zaświadczenia, i Kwitu dla teyże Kommiſſyi dawać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż, i niewinna Syna Jego Męka.

Rota Przyſięgi dla Deputatow do Kommiſſyi Skarbowey.

Ja N.N. przyſięgam, iako pilnie uważnie, i rzetelnie Percepty, i Expenſa Skarbowe przeyrzane adnotować będę, a w rozrządzeniu teyże Kommiſſyi, iakie ſię mogą znaleść pożytki, lub uſzczerbki iakie naprzeciwko teyże Kommiſſyi

zażalenia, dowody ſprawiedliwey ſkargi noſzące, takie wiernie nic nieopuſzczaiąc, ani przydaiąc, Stanom Rzepltey doniosę, i zdanie moie podług Boga, Prawa, i Sprawiedliwości do Proiektu zaświadczenia, i Kwitu dla teyże Kommiſſyi dawać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż, i niewinna Syna Jego Męka.

Rota Przyſięgi dla Deputatow do Kommiſſyi Edukacyiney.

Ja N.N. przyſięgam, iako pilnie, uważnie, i rzetelnie Percepty, i Expenſa funduſzu Edukacyi przeyrzę, przeyrzane adnotować będę, a w rozrządzeniu teyże Kommiſſyi, iakie ſię mogą znaleść pożytki, lub uſzczerbki iakie naprzeciwko teyże Kommiſſyi zażalenia, dowody ſprawiedliwey ſkargi noſzące, takie wiernie, nic nieopuſzczaiąc ani przydaiąc, Stanom Rzepltey donioſę, i zdanie moie podług Boga, Prawa i Sprawiedliwości do Proiektu zaświadczenia, i Kwitu dla teyże Kommiſſyi dawać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż, i niewinna Syna Jego Męka.

2do. Wybrane zaś tym ſpoſobem Oſoby do wyż rzeczonych Deputacyi, na pierwſzey Seymowey Seſſyi, Przyſięgę wykonać maią, Senatorowie przed Nami Królem, Posłowie przed Marſzałkiem. (b)

(b) *Tamże co wyżey.*

Co do czynow Seymowych po złączeniu Izb, aż do rozłączenia.

XI.

1mo. Po wezwaniu przez Nas Króla, Izba Poſelſka uda ſię proſto do Izby Senatorſkiey końcem złączenia ſię z Senatem.

2do. Posłowie mieyſca ſwoie zaſiądą.

3tio. Marſzałek Seymowy Imieniem Izby Poſelſkiey Seſſyą Izb złączonych rozpocznie, a Kanclerz od Tronu da odpowiedź ſtoſowną do wnieſionego zagaienia.

4to. Zaczym Marſzałek nayprzod, a potym Posłowie według porządku Wo-

iewództw

iewództw, nakoniec Sekretarz Seymowy do całowania Ręki Królewſkiey przyſtąpią.

5to. Co gdy ſię odprawi, na pamiątkę, iż wſzyſtkie Władze Exekucyine początek, i zrzodło ſwoie od Narodu biorą, że Urzędy z woli Narodu Prawa, i rozkazy Jego wykonywaią, Kanclerz od Tronu wyrzecze: *Stany Seymuiące Rzepltey z mocy Prawa wſzyſtkie Urzędy Exekucyine w władzy, i działaniu ſwym zawieſzaią.* (b)

6to. Po którym oſtrzeżeniu, winien będzie Marſzałek Seymowy przełożyć, że Stany Seymuiące, zatrudnione ſtanowieniem Praw, i ważnemi Rzepltey Sprawami, gdy ſame czuwać w tymże czaſie nad wykonaniem Praw nie mogą, znaiąc potrzebę, chętnie zezwalaią, aby wſzelkie Urzędy wykonawcze procz Straży w mocy, i działaniu ſwym do dalſzego Rzepltey rozrządzenia trwały. (c)

7mo. Zaczym Kanclerz od Tronu temi ſłowy ogłoſi: *Stany Seymuiące wſzyſtkie Urzędy Exekucyine, prócz Straży w władzy, i działaniu ſwym do dalſzego Rzepltey rozrządzenia utrzymuią.*

8vo. Po czym mieyſce mieć powinno czytanie Praw Kardynalnych Konſtytucyinych & *Pactorum Conventorum*, tak dla przypomnienia, iż przez ſamych nawet Prawodawcow w ciągu Seymowania podług opiſu Prawa zachowane bydź powinny, iako też dla domowienia ſię, ieżeliby ie ktora Exekucyina Władza ważyła ſię przeſtąpić. (d)

(b) *To Prawo nowe.*

(c) *To Prawo nowe, i naſtępuiące.*

(d) *Vol. VII. fol: 613. tit. Porządek Seymowania A. 1768.*

O Elekcyi Sędziow Seymowych w złączonych Izbach.

XII.

1mo. Dnia drugiego Seſſyi Seymowey w złączonych Izbach, naſtępować powinna Elekcya Sędziow Seymowych, ktorzy przez loſy wybierani będą tym porządkiem. (*a*)

(*a*) *Tamże, co wyżey.*

2do.

2do. Na Stoliku wśrzod mieyſca, na ktorym Miniſterium w Senacie zaſiada, położone będzie naczynie Elekcyine pod trzema nierownemi Kłotkami, od ktorych ieden Klucz przy Królu, drugi przy Marſzałku Wielkim, trzeci przy Marſzałku Seymowym naydować ſię powinny. (b)

(b) *Prawo o Elekcyi Sędziow Seymowych i innych ieſt nowe, na teraźnieyſzym Seymie przyięte.*

3tio. Naczynie to przy każdey Elekcyi publicznie otwarte, i prożne okazane zoſtanie przez Marſzałka Wielkiego, lub zaſtępuiącego mieyſce onegoż.

4to. Zacznie ſię nayprzod Elekcya Senatorow na Seymie przytomnych.

5to. Daley przyſtąpić należy do wyboru przytomnych Posłow, podzieliwſzy Onych na trzy Prowincye.

6to. Dozor Elekcyi będzie przy Marſzałku Narodowym Styr Izby Senatorſkiey pod ow czas trzymaiącym, i przy Marſzałku Seymowym.

7mo. Przy każdey z oſobna Elekcyi tyle gałek w naczynie umieścić trzeba, ile z prawa do niey Kandydatow wypada, a to w rowney gałek wielkości, i koloru iednego, wyiąwſzy w Elekcyi z Senatu na każdą Prowincyą gałek cztery, w Elekcyi z Posłow na każdą Prowincyą gałek 8. Ktore odmiennego koloru bydź powinny.

8vo. Zatym przy każdey z oſobna Elekcyi Marſzałek Wielki umieści gałki podług liczby, i naczynie zamknie.

9no. Sekretarz lub Urzędnik mieyſce Jego zaſtępuiący, imiona Senatorow, Sekretarz zaś Seymowy imiona Posłow ſtoſownie do Elekcyi czytać będą, daiąc czas dziecięciu wyciągać gałki z naczynia.

10mo. A przy ktorego wymienieniu gałka odmiennego koloru, przez dziecię wyciągniona zoſtanie, takowego Marſzałek Wielki z Senatu, a Marſzałek Seymowy z liczby Posłow na Regeſtrze zapiſze, i za oznaczonego do funkcyi na Sęſtwo Seymowe ogłoſi.

1
3
8
17
28
25
30
40
41
47
53
59
60
63